

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 17 mars 2009 en proposition med förslag till lag om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (RP 22/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Jaakko Hannula, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringssekreterare Tiina Muinonen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Hannu Tolonen, undervisningsministeriet
- kontaktchef Juha Viertola, Finlands Idrott rf
- ombudsman Markus Juhola, Jalkapallon Peliaajyhdistys ry
- verkställande direktör Jukka-Pekka Vuorinen, Jääkiekon SM-liiga Oy
- ombudsman Jarmo Saarela, Finlands Ishockeyspelare.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare, som upphäver den gamla lagen. Enligt den föreslagna lagen höjs den övre åldersgränsen för försäkringskyldighet från 38 till 43 år. Rehabiliteringen av en idrottsutövare till ett nytt yrke när idrottskarriären avslutats på grund av ett olycksfall ska enligt förslaget effektiviseras genom att idrottsutövaren blir skyldig att delta i rehabilitering för att få ersättning för inkomstbortfall. Ersättningstiden begränsas till fem år i de fall där idrottsutövaren inte kan rehabiliteras till något annat arbete. Om en idrottsutövare på grund av skada inte kan rehabiliteras till något annat arbete som

ger en skälig försörjning, ska han eller hon ha rätt till fortlöpande olycksfallspension tills han eller hon fyller 65 år.

I lagen föreslås det också att beräkningsgrunden för den årsarbetsförtjänst som läggs till grund för olycksfallspensionen justeras och ett tak sätts för årsarbetsförtjänsten. Som övre gräns för årsarbetsförtjänsten föreslås 80 000 euro. Fortlöpande pension betalas enligt en årsarbetsförtjänst på 30 000 euro. Den övre inkomstgränsen, gränsen för försäkringskyldigheten och de anknytande förmånerna föreslås bli indexbundna. Lagen tydliggör begreppet ersättningsbart olycksfall och förutsättningarna för ersättning

av idrottsrelaterade olycksfall. Dessutom föreslår regeringen vissa tekniska ändringar i det nuvarande systemet.

Syftet med propositionen är att effektivisera rehabiliteringen av idrottsutövare vars idrottskarriär upphört på grund av ett olycksfall och att garantera en skälig inkomstrygghet för dem vid

varaktig arbetsförmåga. Ett annat syfte är att bibehålla den professionella idrottens möjligheter att själv bekosta ett inkomstrelaterat socialskydd som beaktar dess särdrag.

Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 1 maj 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Professionell idrott skiljer sig i mångt och mycket från normalt arbetsliv. Idrottskarriären är i regel ganska kort och idrottarens inkomster kan variera mycket från år till år. Också skillnaderna mellan idrottsgrenar är stora när det gäller idrottskarriärens längd, inkomster och olycksfallsrisker. Försäkringsskyddet för idrottsutövare vid olycksfall har ordnats genom en speciallag. Det lagfästa skyddet består av en obligatorisk försäkring som inte omfattas av lagstiftningen om obligatorisk arbetspension och olycksfallsförsäkring. Den stora olycksfallsrisken inom idrotten har varit det främsta argumentet för detta system. Risken är ungefär 40 gånger högre än för arbeten enligt arbetsolycksfallsförsäkringen och cirka 15 gånger högre än för arbeten inom byggbranschen. Propositionen syftar till en effektivare rehabilitering av idrottsutövare när ett olycksfall sätter stopp för idrottskarriären och till att garantera dem en skälig inkomst om olyckan leder till bestående invaliditet. Meningen är också att den professionella idrotten fortsatt ska ha möjligheter att själv bekosta ett inkomstrelaterat socialt skydd som beaktar dess särdrag. I lagen föreslås bl.a. att den övre åldersgränsen för försäkringsskyldighet höjs, att rehabiliteringen görs effektivare och ersättningstiden begränsas och att ett tak läggs för den årsarbetsförtjänst enligt vilken olycksfallspension betalas ut.

Den föreslagna lagen är problematisk å ena sidan för att det absolut behövs en gräns för idrottsföreningarnas kraftigt stegrade kostnader för försäkringsskyddet och å andra sidan för att lagen bara når halvvägs då det gäller att förbättra

idrottsutövarnas ställning. Exempelvis skulle det högsta årsförvärvsbeloppet gälla bara toppidrottare som kan förutsättas ordna med extra försäkring från fall till fall. Det är beklagligt att man under beredningens gång inte lyckats nå ett resultat som tillfredsställer alla parter.

Alla åtgärder som stöder idrottsutövaras karriärplanering och utbildning är viktiga, menar utskottet. Idrottsutövarna måste i mån av möjlighet hjälpas att få arbete såväl under som efter idrottskarriären. Då ett olycksfall sätter stopp för karriären behöver en idrottsutövare effektivare rehabilitering och utbildning för ett nytt yrke. Sett ur detta perspektiv är den skyldighet att delta i rehabilitering som propositionen ställer som villkor för inkomstrelaterad ersättning motiverad. Också begränsningen av rehabiliteringstiden till fem år kan anses befogad.

Undervisningsministeriet har från 2001 arbetat på att få idrottsutövare att utbilda sig såväl under som efter idrottskarriären. Olympiska kommittén och Finlands Ishockeyförbund har ägnat sig åt samma sak. Systemet med idrotts- och studiesamordning spelar en viktig roll i sammanhanget. Idrottssamordnare hjälper idrottsutövare som vill utbilda sig och få ett jobb. Denna ambition stöds i propositionen av skyldigheten att delta i rehabilitering och den föreskrivna rehabiliteringstiden.

De professionella idrottsutövarnas sociala trygghet är enligt utskottets mening fortfarande komplicerad och svårtolkad. För idrottarna är det viktigt att inkomstförsörjningen och den sociala tryggheten betraktas i ett övergripande perspektiv så att de professionella idrottarnas ställning klargörs.

Detaljmärkningar

Utskottet noterar med tillfredsställelse att enligt den föreslagna 1 § ska en idrottsutövare försäkras för olycksfall och ålderdom tills han eller hon fyller 43 år. I dag går gränsen vid 38 år. Den allt större skaran av erfarna idrottsutövare får det alltså bättre.

Enligt 11 § 1 mom. utgörs årsarbetsförtjänsten av medelvärdet av de löner som nämns i 1 § under det år eller den spelsäsong då olycksfallet inträffade och året eller spelsäsongen innan. Utskottet påpekar att beräkningsschemat för årsarbetsförtjänsten är knepigt särskilt för unga idrottare. I början av karriären kan inkomsterna fluktuera avsevärt, och följaktligen kan en lägre lön året eller spelsäsongen innan leda till att det belopp som ligger till grund för ersättningen är betydligt lägre än det belopp som idrottsutövaren förtjänade det år eller den spelsäsong då olycksfallet inträffade. Utskottet uppmanar därför social- och hälsovårdsutskottet att överväga om förslaget kunde ändras så att endast inkomsten under det år eller spelsäsong då olycksfallet inträffade räknas som årsarbetsförtjänst.

Vidare föreslås det i 11 § 1 mom. att taket för årsarbetsförtjänsten läggs vid 80 000 euro i fråga om olycksfallspension. Enligt information till utskottet grundar sig taket inte på några kalkyler eller liknande underlag. Utskottet föreslår följaktligen att social- och hälsovårdsutskottet funderar på om maximibeloppet är lämpligt ur idrottsutövarnas synvinkel eller om det bör höjas.

Enligt 11 § 2 mom. beräknas olycksfallspensionen för varaktig arbetsförmåga utifrån en årsarbetsförtjänst om 30 000 euro. Inom bl.a. ishockey och fotboll kan spelarnas årsinkomst överstiga det beloppet, men i snitt bedömt ger den föreslagna årsarbetsförtjänsten ett bättre skydd, särskilt när det handlar om allvarliga olycksfall.

Utlåtande

Utskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 25 mars 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Paavo Arhinmäki /vänst
Timo Heinonen /saml
Elsi Katainen /cent
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Mikaela Nylander /sv
Lauri Oinonen /cent (delvis)
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Pauliina Viitamies /sd
ers. Sirpa Asko-Seljavaara /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.